

ID 1452
C2
21-6-1982

stadsgezicht Weesp

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN EX ARTIKEL 20
VAN DE MONUMENTENWET

WEESP, gemeente Weesp

Toelichting op het besluit tot aanwijzing van
Weesp, tot beschermd stadsgezicht.

Het beschermde stadsgezicht omvat het op bijgevoegde kaart
(Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tekening nr.273)
door een stippellijn omgrensde gebied.

INLEIDING

De ontwikkeling van de huidige binnenstad van Weesp heeft zich in hoofdzaak voltrokken binnen de historische begrenzing van het stadsgebied, dat sinds de tweede helft van de 17de eeuw tot in de 20ste eeuw geen uitbreidingen heeft gekend. De stad is ontstaan aan de samenvloeiing van Vecht en Smal Weesp. Vooral het functioneren als vesting is van invloed geweest op het karakter van de stad. Binnen de beslotenheid van de vesting is de stad eenvoudig en intensief verkaveld. Opmerkelijk in verband met de vestingfunctie is voorts de houten bebouwing, welke buiten de wallen in het schootsveld is gelegen.

De samenhang tussen de huidige ruimtelijke structuur en de historie van de stad vormt met de huidige belevingswaarde de achtergrond voor het besluit om de binnenstad van Weesp aan te wijzen tot beschermd stadsgezicht. Het beschermde gebied omvat de stad binnen de wallen met daaraan toegevoegd de bewaard gebleven onderdelen van de vesting en de houten bebouwing in het schootsveld.

ONTSTAAN EN
ONTWIKKELING

Weesp is ontstaan als rivierdijknederzetting aan de Vecht, bij de uitmonding van het Smal Weesp. Al in de tweede helft van de 10de eeuw is de Vecht van Utrecht tot Muiden een bevaarbare handelsroute, waarvoor tol geheven wordt. Plundertochten van de Kennemers in het begin van de 13de eeuw geven aan dat de nederzettingen langs de Vecht, waaronder Weesp, in die tijd van enige betekenis zijn geweest. Ook de bouw van een grote stenen kerk, de romaanse voorganger van de huidige in 1462 in gebruik genomen gotische St. Laurenskerk, duidt daarop. In 1355 krijgt het dan al beveste Weesp vanwege het toenemend strategische belang van de ligging in het grensgebied tussen Holland en Utrecht stedelijke privileges. In 1401 wordt de stad toestemming tot uitbreiding van het stadsgebied verleend. De omvang van het stadsgebied komt sindsdien vermoedelijk overeen met het door Jacob van Deventer rond 1560 opgestelde kaartbeeld.

In de 15de eeuw komt in het belang van Weesp de doorvaartroute naar Amsterdam, via het Smal Weesp en de Gaasp, tot ontwikkeling. In samenhang hiermee wordt in de Vechtdijk een sluis aangelegd, ter hoogte van Achter 't Vosje, welke in het begin van de 16de eeuw vervangen wordt door een sluis aan de noordzijde van de stad, op de plaats van de huidige. Weesp neemt in deze periode ook zelf aan de handel deel: in de 15de eeuw varen een aantal rijnschepen op Deventer en Zeeland.

Behalve als handelsroute draagt de Vecht ook op andere wijze bij tot de ontwikkeling van Weesp. De goede kwaliteit van het Vechtwater vormt de basis voor de productie van bier, die vooral in de 16de eeuw en het begin van de 17de eeuw voor Weesp van belang is. In plaats van het bierbrouwen komt in de 17de eeuw het stoken van brandewijn tot ontwikkeling. Voorts wordt het Vechtwater tot in de 19de eeuw dagelijks in speciaal daarvoor ingerichte schepen naar Amsterdam vervoerd ten behoeve van de drinkwatervoorziening. De stad heeft een bloeiende lakennijverheid binnen haar poorten gekend, welke aan het einde van de 16de eeuw in verval raakt.

1.110519122005

De kaart van Jacob van Deventer geeft een beeld van de opbouw en omvang van Weesp in het midden van de 16de eeuw zoals dat er vermoedelijk ook in de 15de eeuw uitgezien heeft. Conform de huidige situatie strekt de bebouwing langs de Vecht zich uit van de sluis tot Achter 't Vosje. De stad is geheel ommuurd en de buitenste stadsgracht wordt gevormd door de Vecht, het Smal Weesp en de oude Gracht. De drie toegangen tot de stad, aan de noord- en zuidzijde langs de Vecht en aan het Smal Weesp ter hoogte van de Slijkstraat zijn afgesloten door poorten. De brug over de Vecht ligt aan de uiterste zuidpunt van de stad en de brug over het Smal Weesp op de plaats van de huidige Zwaantjesbrug, toen nog buiten de stadsmuren gelegen. De huidige Nieuwstraat is een gracht -de Grobbe- waarvan het noordelijke deel tot aan het Grote Plein tweezijdig en het overige deel eenzijdig bebouwd is.

Het onregelmatige beloop van de Middenstraat tussen Schoolsteeg en St. Anthoniestraat hangt samen met een saneringsplan dat ten tijde van de opname van de kaart in uitvoering is. Over het algemeen worden in de Nederlandse steden in de 16de eeuw om een al te sterke verdichting van de bebouwing in de sloppen en stegen tegen te gaan regelingen getroffen ten aanzien van minimale steegbreedten. Het stadsbestuur van Weesp ontplooit daarnaast ook daadwerkelijk initiatieven door rond 1550 een onteigeningsprocedure aan te spannen voor de aanleg van de huidige Middenstraat ter ontsluiting van de bebouwing tussen de Hoogstraat en de Nieuwstraat. De ligging van een klooster, het zogenaamde Jonge Convent, aan de Nieuwstraat tussen Schoolsteeg en St. Anthoniestraat, bemoeilijkt aanvankelijk de aanleg van de kaarsrecht ontworpen Middenstraat. Tengevolge daarvan wordt de weg tijdelijk langs de noordzijde van het klooster aangelegd, zoals Van Deventer aangeeft. Uit kaartmateriaal van rond 1630 blijkt de aanleg van de Middenstraat voltooid te zijn.

Bijzondere openbare gebouwen die op de kaart van Van Deventer zijn aangegeven zijn de Kerk, het reeds vermelde Klooster het Jonge Convent, en een ander klooster, het Oude Convent, gelegen aan de Oude Gracht tussen het Grote en Kleine Plein. Het stadhuis dat niet op de kaart is aangegeven, is in die tijd gevestigd in een rondeel van de stadsmuur langs de Vecht ter hoogte van de Kerkstraat.

Voorts is het grote aantal molens rondom de stad opmerkelijk, waarschijnlijk naast watermolens ook korenmolens die de toelevering van de grondstoffen voor de bierbrouwerijen en de brandewijnstokerijen verzorgen.

De tot in de 18de eeuw gelijkmatig verlopende ontwikkeling van de vesting Weesp vindt onder andere zijn weerslag in uitbreidingen op bescheiden schaal van het stadsgebied en in verbeteringen van de bestaande waterwegen en de vesting.

In het belang van de doorvaarthandel wordt in 1564 de sluis als een van de schakels in de vaarroute Amsterdam-Keulen vernieuwd en op de zogenaamde Amsterdamse maat gebracht.

In 1613 wordt de stad, evenwijdig aan de bestaande hoofdelementen in de structuur, uitgelegd met de Nieuwstad en de Achtergracht, onder meer ten behoeve van de huisvesting van voornamelijk uit West-

falen afkomstige brandewijnstokers. Deze uitbreiding is aangegeven op de kaart van Boxhorn.

Ter stimulering van de tanende textielindustrie worden tevens een aantal huizen gebouwd voor wevers, de Wollenweversbuurt.

Nieuwe bruggen over de Oude Gracht naast de aanvankelijk enige brug bij de Slijkstraat verbinden deze uitleg met de stad.

Na de confiscatie van de kerkelijke goederen rond 1570 worden de kloosters door verschillende instellingen, waaronder een armen- en een burgerweeshuis, in gebruik genomen. Naast het Jonge Convent is aan de Grobbe (Nieuwstraat) het Bartholomeus Gasthuis gelegen, waarvan een vleugel bewaard is gebleven.

In 1634 wordt het stadhuis gevestigd in de Schutterij op de plaats van het huidige stadhuis. In het rondeel van de stadsmuur wordt een waag ingericht.

De volgende en tevens voor bijna drie eeuwen de laatste stadsuitbreiding vindt plaats in 1647. De overzijden van de Vecht en het Smal Weesp worden dan bij de stad getrokken. Nieuwe fortificatieplannen voor de nu onverdedigbare stad worden eerst onder de dreiging van oorlogsgevaar in 1673 in uitvoering genomen, vooral op aandringen en met behulp van financiële bijdragen van de stad Amsterdam.

Het ontwerp volgens het nieuw Nederlandse Stelsel van Menno van Coehoorn bevat acht, door courtines verbonden, bastions en een brede gracht in open verbinding met de Vecht met een lage wal langs de buitenzijde van de vestinggracht. Van de fortificatie zijn slechts twee fronten aan weerszijden van de Vecht, elk bestaande uit twee bastions, aangelegd : de huidige bastions Bakkersschans en Nieuwachtkant - het 's Gravelandse front - en Rozeboom en Draaierschans - het Utrechts front -. De overige bastions, waarvan de aanleg van de gracht wel ter hand genomen is, zijn nooit voltooid. Deze gronden zijn in de 18de eeuw voor gebruik van tuinen en dergelijke uitgegeven, maar het beloop van het niet voltooide deel van de vesting is in de stadsplattegrond herkenbaar gebleven.

Bij de uitvoering van het nieuwe vestingplan zijn de oude poorten tot de stad vervallen en zijn twee nieuwe toegangen met poort en brug ter plaatse van de huidige bruggen over de vestinggracht aangelegd. Tegelijkertijd is de brug over de Vecht verlegd naar de huidige plaats in het verlengde van de nieuwe, 's Gravelandse, poort. Als onderdeel van de Hollandse fortificatiën en later van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam is het Utrechtse front tot 1947 en het 's Gravelandse front tot 1959 als vestingwerk onderhouden.

Als gevolg van de brandewijnindustrie heeft Weesp tot ver in de 18de eeuw in tegenstelling tot de meeste steden in Holland een vrij constant verlopende ontwikkeling doorgemaakt.

Rondom de stad, op de Bastions en langs de Vechtoevers, draaien bijna een tiental molens voor een dertigtal stokerijen in de stad. In 1772 heeft Weesp nog de mogelijkheden om ter verfraaiing van de stad een nieuw, bijzonder representatief stadhuis te laten bouwen.

Voor een betere ruimtewerking van de voorname strakke zandstenen gevel wordt de Grobbe ter plaatse overkluisd en de bebouwing aan het Grote Plein teruggedrooid en aangepast aan het stadhuis vernieuwd.

De overkluizing en demping van de Grobbe heeft daarna in fasen, de laatste in 1827, plaatsgevonden.

Het sterk terugvallen van de brandewijnindustrie in het laatste kwart van de 18de eeuw betekent voor het welvarende Weesp een periode van stilstand en achteruitgang. De op het eerste kadastrale minuutplan van 1812 aangegeven bebouwingsintensiteit komt sterk overeen met de huidige situatie. Voorts leiden initiatieven van buitenaf tot een tweetal voor het huidige stadsbeeld kenmerkende ingrepen. Naar aanleiding van het besluit van de provincie om de handelsroute Amsterdam-Keulen bevaarbaar te maken voor de grootste soort rijnschepen wordt in 1822 de huidige schutsluis aangelegd en wordt het Smal Weesp inclusief de zwaai kom tot de huidige maat verbreed.

In de jaren rond 1860 wordt de vesting Weesp versterkt met een ronde verdedigbare toren van metselwerk tussen de bastions van het 's Gravenlandse front. Vijftien jaar later wordt deze toren aan de oostkant voorzien van een aarden wal.

In de tweede helft van de 19de eeuw begint de stedelijke bevolking door de opkomende industrialisatie en met name door de vestiging van cacao-fabriek van Van Houten weer te groeien. De verdichting van de bebouwing binnen de vesting neemt sterk toe, vooral omdat bebouwing op grote schaal buiten de vestinggrachten in verband met de militaire functie ervan niet toegestaan was. De restanten van de oude stadsmuur langs de Vecht, waarvan onderdelen nog als waag en gevangenis in gebruik waren, en de stadspoorten worden afgebroken. De fabriek van Van Houten groeit uit tot een complex, dat uiteindelijk de bebouwing ter weerszijden van de Oude Gracht tussen Grote en Kleine Plein, achter het Vosje en de Wollenweversbuurt in beslag neemt. De functies en gebouwen van dit gebied, dat in hoofdzaak overeenkomt met het terrein waar in de Middeleeuwen de kloosters gevestigd waren, zijn sinds het einde van de vorige eeuw met de totstandkoming van de nieuwe fabriek van Van Houten buiten de stad, diverse malen sterk gewijzigd.

In de zestiger jaren van deze eeuw is door de demping van de Achtergracht andermaal ingegrepen in de structuur van de stad. In 1981 is de aarden wal rond het torenfort verwijderd.

HUDIG RUIMTE- LIJK KARAKTER

In de huidige plattegrond is het historische patroon van straten, grachten en waterlopen binnen de begrenzing van de vestingwerken duidelijk herkenbaar gebleven. Karakteristiek voor de structuur is de evenwijdige ligging van de hoofdelementen ten opzichte van de oorspronkelijke bebouwing op de dijk langs de Vecht met de loodrecht daarop gerichte secundaire dwarsverbindingen op regel-

matige afstand van elkaar. De kerk is direct achter de dijkbebouwing gesitueerd. De relatie tussen bebouwd en onbebouwd gebied en de bebouwingsintensiteit zijn in grote delen van de stad niet wezenlijk veranderd. De bebouwing is klein van schaal en de dominerende elementen daarin zijn nog steeds kerk en stadhuis. Later toevoegingen als de R.K. Kerk aan de Herengracht en de Lutherse Kerk aan de Nieuwstad zijn medebepalend in het stadsbeeld.

De ruimtelijke en structurele relatie van de stad binnen de vesting met de ontwikkelingen daarbuiten is gering. Zowel bij de woonwijken die gerealiseerd zijn op de aanvankelijk tot vesting bestemde gronden als bij de voornamelijk naoorlogse bebouwing aan de noord- en zuidzijde van Weesp is er nauwelijks van een ruimtelijke samenhang met de oude stad sprake. Een uitzondering kan gemaakt worden voor de Roskamstraat, een gaaf hofjes-achtig straatbeeld dat tezamen met de daar tegenover gelegen monumentale bebouwing aan het Buitenveer stedenbouwkundig een boeiend geheel vormt.

Voorts is de houten bebouwing langs de Utrechtseweg en het Molenpad opmerkelijk. Het ontstaan van deze bebouwing hangt nauw samen met het functioneren van Weesp als vesting. Ingevolge de zogenaamde Kringenwet, die voor het Utrechtse front tot 1947 van kracht is geweest, is het bouwen buiten de vesting in het schootveld aan sterke beperkingen onderhevig geweest.

Uitsluitend houten bebouwing, in geval van oorlog eenvoudig te verwijderen, was toegestaan. De huidige houten bebouwing is onder deze beperkingen ontstaan. Na het vervallen van de Kringenwet is ten zuiden hiervan een stenen woonwijk gerealiseerd en zijn villa's langs de Vecht en aan de Utrechtseweg tot stand gekomen op een tot de kruin van de dijk verhoogd maaiveld.

Ondanks deze wijzigingen en het feit dat een aantal van deze houten huizen gesloopt is, is het complex in zijn totaliteit nog als een samenhangend geheel waarneembaar.

Aan de overzijde van de Vecht in zuidelijke richting is de relatie tussen de stad en het open buitengebied bewaard gebleven.

BESCHERMD GEBIED

Bij het bepalen van de begrenzing van het beschermde stadsgezicht is in hoofdzaak uitgegaan van het historische patroon van de straten en grachten in combinatie met de bewaard gebleven vestingwerken. De historische stedenbouwkundige en structurele samenhang van het gebied binnen deze vestingwerken, de Achtergracht en de Herengracht is zo sterk dat dit gebied in zijn geheel binnen de bescherming valt.

De bebouwing achter de westelijke gevelwand van de Achtergracht en de noordelijke gevelwand van de Herengracht, die op de nooit voltooide bastions tot stand is gekomen, is vanwege de nauwelijks herkenbare relatie met de oorspronkelijke historische structuur buiten de bescherming gelaten.

De houten bebouwing langs de Utrechtseweg en het Molenpad is in

het beschermde gebied opgenomen, omdat onder vigeur van de kringenwet tot stand gekomen houten bebouwing, zeker in een omvang zoals in Weesp voorkomt, zeldzaam is geworden.

Voorts is historisch-architectonische waarde van de bebouwing aan de Roskamstraat in samenhang met de ruimtelijk waardevolle aansluiting op de invalsweg het Buitenveer mede bepalend voor de omgrenzing geweest.

Binnen het totale stadsgezicht zijn de belangen waarop de beschermende maatregel is gericht niet overal gelijk.

In het gehele stadsgezicht, zoals voorgesteld, is het patroon van straten en waterlopen en de aaneengesloten wijze van bouwen van belang in samenhang met de schaal van de bebouwing. In een kleiner gebied zijn, in verband met de aanwezige historisch-architectonische kwaliteit van de bebouwing en de waardevolle inrichting van de openbare ruimte, tevens van belang de profilering en inrichting van de openbare ruimte en de afmeting en vormgeving van de bebouwing.

Bovenstaande heeft voornamelijk betrekking op de Hoogstraat en het gebied gelegen tussen Herengracht, Nieuwstad, Grote Plein en Hoogstraat, het gebied, waar tevens de grootste concentratie van beschermde monumenten voorkomt.

NADERE TYPERING BESCHERMDE WAARDEN

Ruimtelijk en historisch gezien zijn de hoofdelementen van de structuur, de Vecht en het Smal Weesp, bijzonder waardevol. De aaneengesloten bebouwingswand langs de Vecht, de Hoogstraat, bevat vrij veel gave historische panden. De extra waarde van deze ruimte ligt voornamelijk in de totaliteit, die de Vecht, de beide oevers met beplantingen en de dubbele ophaalbrug met de brugwachterswoning tezamen vormen. Kenmerkend is de ligging van het "gesloten" stadsfront, verscholen achter een bomerij, tegenover de "open" weinig intensief gebouwde Ossenmarkt met een aantal boomgroepen en de groene verdedigingswallen. De karakteristieke beslotenheid van de één front vormende verdedigingswallen is door het afgraven van de wal rond het torenfort verbroken. Achter de bebouwing van de Hoogstraat is de kap met de toren van de St. Laurenskerk zichtbaar. In directe samenhang met dit stadsbeeld is de gave omgeving van de schutsluis bij de ontmoeting van het Smal Weesp met de scherpe bocht van de Vecht in noord-oostelijke richting van belang. De gaaf bewaard gebleven relatie tussen stad en buitengebied aan de zuid-oostzijde geeft een wijds uitzicht over de Vecht op het agrarische achterland met de nog in oorsprong uit de bloeiperiode van de brandewijnproductie stammende molens langs de Utrechtse weg. Het Smal Weesp is een in breedte sterk variërende langgerekte ruimte. Over het vaarwater liggen twee ophaalbruggen, de Zwaantjesbrug en de Sluisbrug. Voor de Zwaantjesbrug ligt een brede zwaairom om in de Oude Gracht te kunnen varen. Deze brede zwaairom, de sluis met de gemetselde kaden, de bestrating, de bruggen en de neo-gotische kerk aan de Herengracht zijn essentiële elementen in dit

stadsbeeld.

Kenmerkend voor de bebouwing langs de Hoogstraat en het Smal Weesp en in feite voor de gehele kern is de aaneengesloten bouwwijze van afzonderlijke bouwmassa's langs de straat. De parcellering is over het algemeen smal; in samenhang daarmee is de nok veelal loodrecht op de voorgevel gericht. Gemiddeld bestaan de panden uit twee soms twee en een halve bouwlaag en een kap met een steile dakhelling. Kenmerkend zijn de dikwijls geringe verschillen in hoogte. Door de ambachtelijke wijze van bouwen ontstaat een zekere eenheid in gevelopbouw en materiaaltoepassing. De historisch waardevolle bebouwing stamt in hoofdzaak uit de bloeiperiode van de 18de eeuw en is in belangrijke mate bepalend voor het stadsbeeld. Veelal zijn dit eenvoudige al dan niet gepleisterde lijstgevels.

De Oude Gracht heeft een meer besloten karakter. Het gebogen beloop en de indeling en inrichting van het profiel van de gracht met de lage kademuren, de groene taluds en de bomenrijen vormen de basis voor de boeiende ruimtewerking. Het noordelijk deel van de Oude Gracht wordt aan beide zijden begrensd door aaneengesloten gevelwanden, voor het merendeel bestaande uit panden die in vergelijking met de bebouwing aan de Hoogstraat een grotere variatie vertonen in hoogte, breedte en gevelbeëindigingen. Markante objecten in dit stadsdeel zijn de smalle voetgangersophaalbrug en de Lutherse kerk, een bescheiden en in verband met de bijzondere functie afwijkend gesitueerd gebouw. De bebouwing langs het zuidelijk deel van de Oude Gracht is, mede in verband met de sterk wisselende functies binnen het terrein van de oorspronkelijke kloosters, historisch gezien van weinig belang. Het recent gerealiseerde bejaardentehuis aan de Nieuwstad betekent op deze plaats door de afwijkende schaal en situering een aantasting van het kenmerkende historische stramien van de gevelwand.

Zoals hiervoor beschreven heeft het Grote Plein bijzondere historisch stedenbouwkundige en architectonische kwaliteiten. Zowel de monumentale hoofdropzet van de bebouwing, voornamelijk brede panden met steile kappen evenwijdig aan de voorgevel, als de detaillering en de eenduidigheid van architectuur zijn waardevol. Voorts is de ligging ten opzichte van de in de 20ste eeuw als toegangsweg in gebruik genomen Breedstraat van belang.

De oorspronkelijke toegangsweg tot de stad vanuit het westen, Buiten- en Binnenveer en in aansluiting daarop de Slijkstraat zijn in hoofdzaak als winkelgebied gaan functioneren; welk gebruik het beeld van de overigens in hoofdzaak gave bebouwing sterk beïnvloedt.

Hoewel de bebouwing in de Middenstraat, die gedeeltelijk als achterstraat functioneert, weinig elementen van historische waarde bevat, is hier wel sprake van een opmerkelijk homogeen bebouwingsbeeld. Door het smalle profiel van de straat en het ter hoogte van de St. Anthoniestraat een weinig geknikte beloop is een boeiende ruimtewerking ontstaan. Voorts zijn in dit smalle straatbeeld het

Bartholomeus Gasthuis en de N.H. Kerk, vooral als afsluiting, visueel van belang.

De smalle dwarsverbindingen tussen de Vecht en de Nieuwstraat functioneren nog in hoofdzaak als secundaire ontsluiting zonder hoofdbebouwing. In een aantal gevallen liggen de stegen niet exact in elkaars verlengde. Bijzonder kenmerkend is het niveauverschil in deze stegen vanwege het oplopen naar de Hoogstraat, de dijk langs de Vecht.

Voornamelijk in het zuidelijk stadsdeel wordt het stadsbeeld bepaald door een bijzonder intensieve verkaveling, die vooral door de bevolkingsgroei van na 1850 tot stand is gekomen. De bebouwing is veelal slechts één bouwlaag hoog met de nokrichting van de kap evenwijdig aan de straat. De historische waarde van deze bebouwing is gering. Boeiend is de relatie tussen het smalle straatbeeld met de kleinschalige bebouwing en de ruime groene bolwerken. Van belang is voorts de beplanting op de wal aan de buitenzijde van de vestinggracht. De daarachter gelegen bebouwing, voornamelijk daterend uit de decennia rond de laatste eeuwwisseling, is bijzonder eenvoudig van aard. Kenmerkend is het bouwen in hout, met een hoogte van een bouwlaag met kap op een kleine smalle bouwplaats. De nok van de kap is in hoofdzaak loodrecht op de voorgevel gericht. Langs de Utrechtseweg is voorts de situering aan de voet van de wal langs de vestingsgracht karakteristiek.

Op enkele plaatsen is de historische betekenis van de stedelijke structuur door nieuwe ontwikkelingen verzwakt. :

Het oorspronkelijke beloop van de Oude Gracht is ter plaatse van Achter 't Vosje door de situering van de school op de overkluizing visueel niet meer herkenbaar.

De ruimtelijke opbouw van het meest zuidelijk gedeelte van de Hoogstraat is door sloop van bebouwing en door de huidige kerk ter plaatse verstoord.

De Achtergracht heeft sinds de demping en herprofilering en door incidentele schaalvergrotingen in de bebouwing sterk aan ruimtelijke betekenis ingeboet. Het zijn voornamelijk het beloop en de hoogte van de bebouwing die hier nog van belang zijn.

De brug over de vestinggracht naar de Utrechtseweg is vervangen door een dam.

RECHTSGEVOLG AANWIJZING

Ter effectuering van de bescherming van het aangewezen stadsgezicht moet ingevolge artikel 37, lid 5 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening een bestemmingsplan ontwikkeld worden.

De toelichting op de aanwijzing als beschermd stadsgezicht kan daarbij wat het beschermingsbelang betreft als uitgangspunt dienen.

Doel van de aanwijzing is, de karakteristieke met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaar belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied. De aanwijzing beoogt op die wijze een basis

te geven voor een ruimtelijke ontwikkeling die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt.

RESULTAAT GE-
VOERD OVERLEG

1.110519122009

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 20 van de Monumentenwet zijn de gemeenteraad van Weesp, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en de Rijksplanologische Commissie gehoord inzake het voorstel om Weesp aan te wijzen tot beschermd stadsgezicht. Genoemde instanties hebben positief geadviseerd met betrekking tot de voorgenen bescherming. Over het in procedure gebrachte begrenzingsvoorstel bestaat echter geen eensluidend standpunt. De gemeenteraad kan zich met het beschermingsvoorstel verenigen met uitzondering van het gebied dat ten zuiden van het water langs de Vest is gelegen, in casu de bebouwing langs de Utrechtseweg. Het belang van het behoud van het karakter ter plaatse wordt geenszins bestreden, maar een aanwijzing wordt niet noodzakelijk geacht, omdat het inmiddels vigerende bestemmingsplan "Vuurlinie", dat de Utrechtseweg en het Molenpad omvat, in het behoud van het karakter voorziet.

Gedeputeerde Staten kunnen zich inzake de Utrechtseweg verenigen met het in procedure gebrachte aanwijzingsvoorstel. Zij zijn van mening dat de aanwijzing van de Vuurlinie tot beschermd stadsgezicht in feite een formaliteit is, omdat een herziening van het bestemmingsplan, overeenkomstig het bepaalde in artikel 37, lid 5 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening overbodig wordt geacht. Voorts bepleiten Gedeputeerde Staten een uitbreiding van het beschermde gebied met de vier nooit volledig aangelegde, maar wel in de plattegrond herkenbare bastions van de vesting en in samenhang daarmee stellen zij een zonering binnen het stadsgezicht voor. In het algemeen achten zij het wenselijk dat de begrenzing van een stads- of dorpsgezicht op openbaar terrein wordt geprojecteerd. Hoewel de Rijksplanologische Commissie dit laatste, algemene standpunt deelt, wordt in het geval van Weesp voorgesteld het in procedure gebrachte aanwijzingsvoorstel te handhaven omdat met de toevoeging van deze alleen in "rooilijnen" aangegeven bastions het risico gelopen wordt dat de aanwezigheid van een wezenlijk onderdeel van de stad wordt gesuggereerd, dat er in feite nooit is geweest.

De Rijksplanologische Commissie acht opneming van de Vuurlinie binnen het stadsgezicht noodzakelijk in verband met de historische en feitelijke verbondenheid van dit voorterrein met de eigenlijke vesting. Wel vraagt de commissie zich af of de grens zo ruim getrokken dient te worden, dat bebouwing langs de Simon de Vliegerlaan binnen het stadsgebied valt.

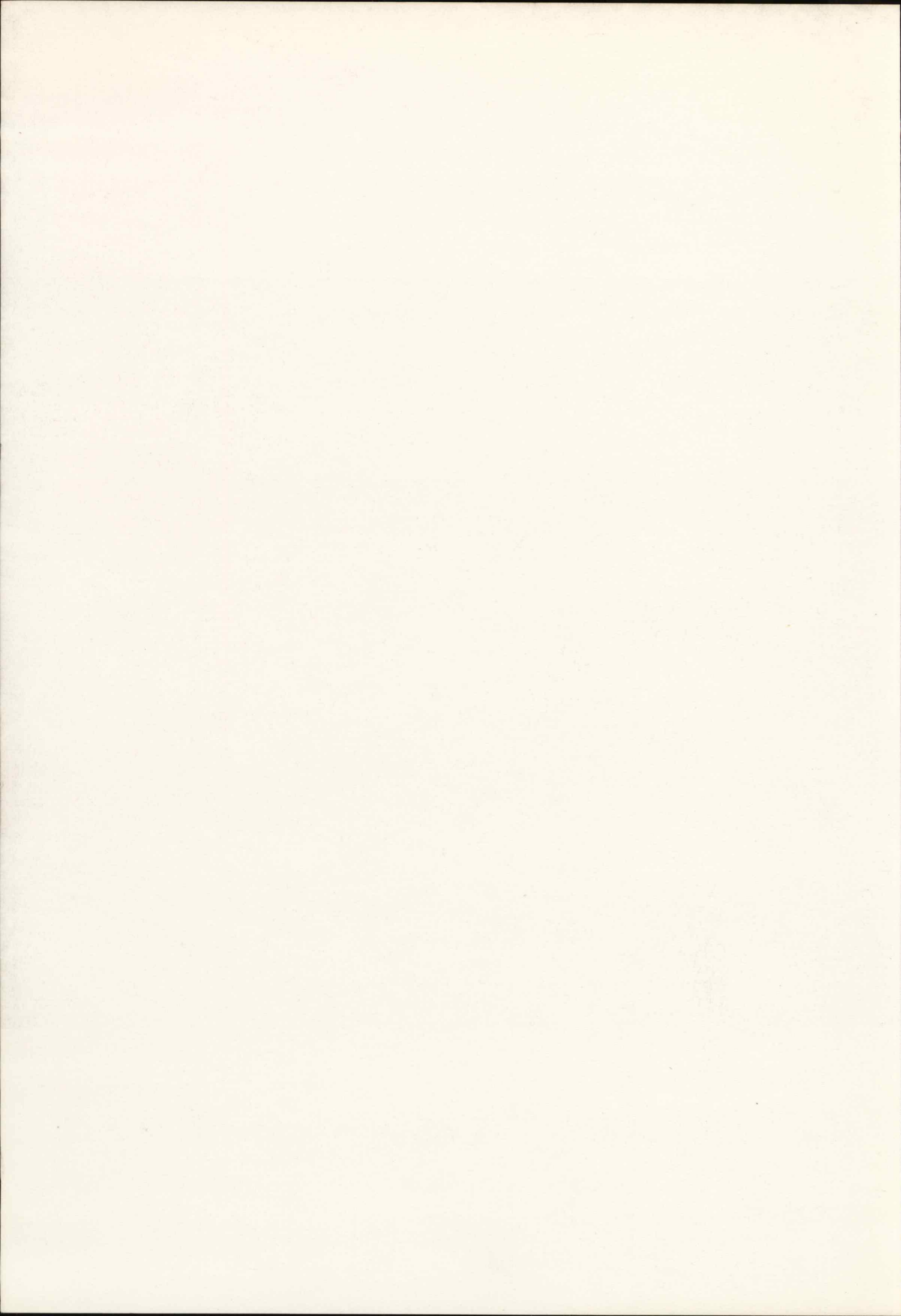
Omdat de Monumentenraad destijds de gekozen omgrenzing van het in procedure gebrachte beschermingsvoorstel op argumenten van gelijke strekking had gebaseerd, als de Rijksplanologische Commissie in haar advies aandraagt, is besloten, niet tot een uitbreiding van

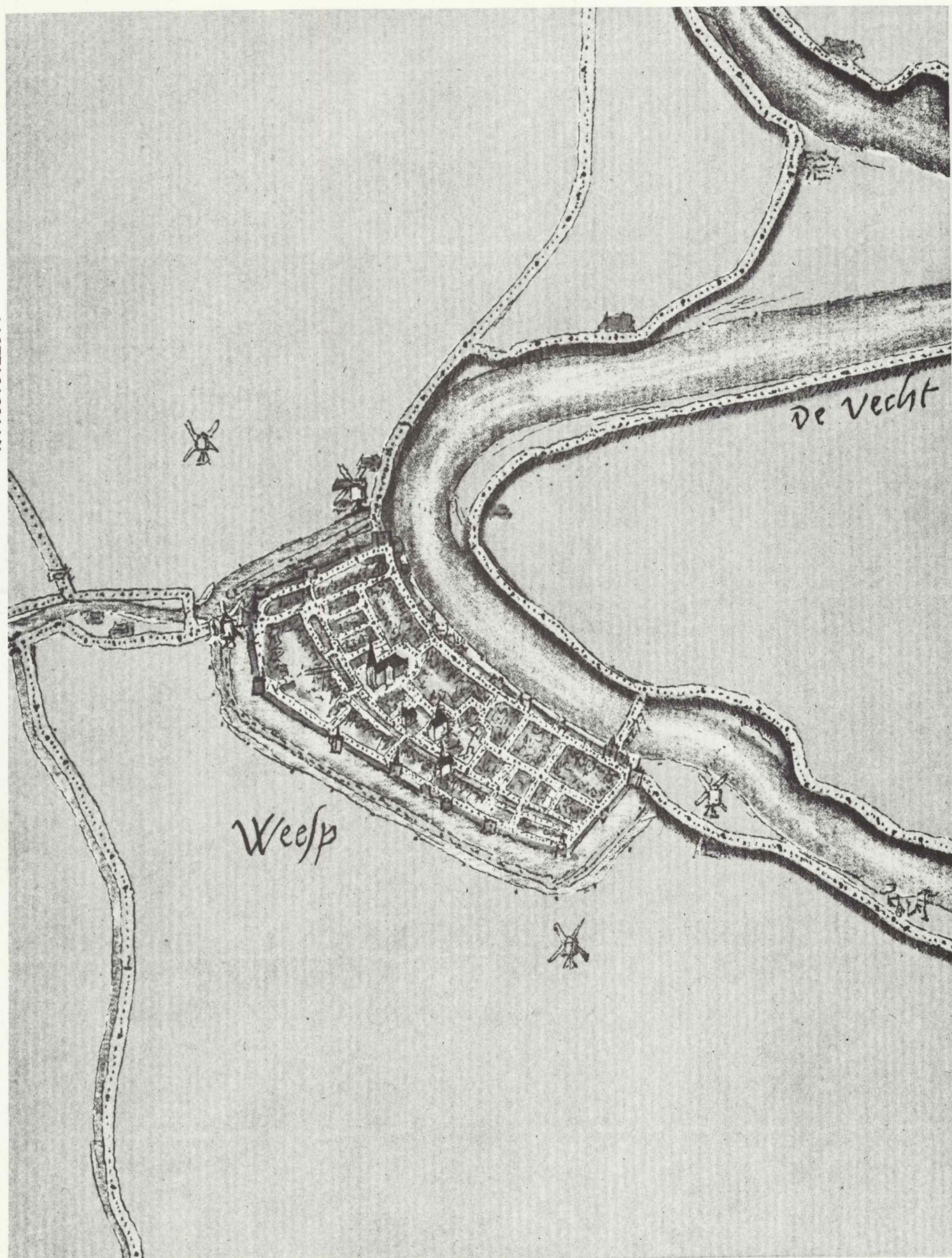
het stadsgezicht over te gaan. Gelet op het door Gedeputeerde Staten en de Rijksplanologische Commissie ingenomen standpunt met betrekking tot de Vuurlinie en het feit dat er voor dit gebied al een beschermend bestemmingsplan van kracht is, is de gehele Vuurlinie binnen het aangegeven stadsgezicht gehandhaafd. Bij de Utrechtseweg is bij de omgrenzing rekening gehouden met in de nabije toekomst aan te leggen achterpad.

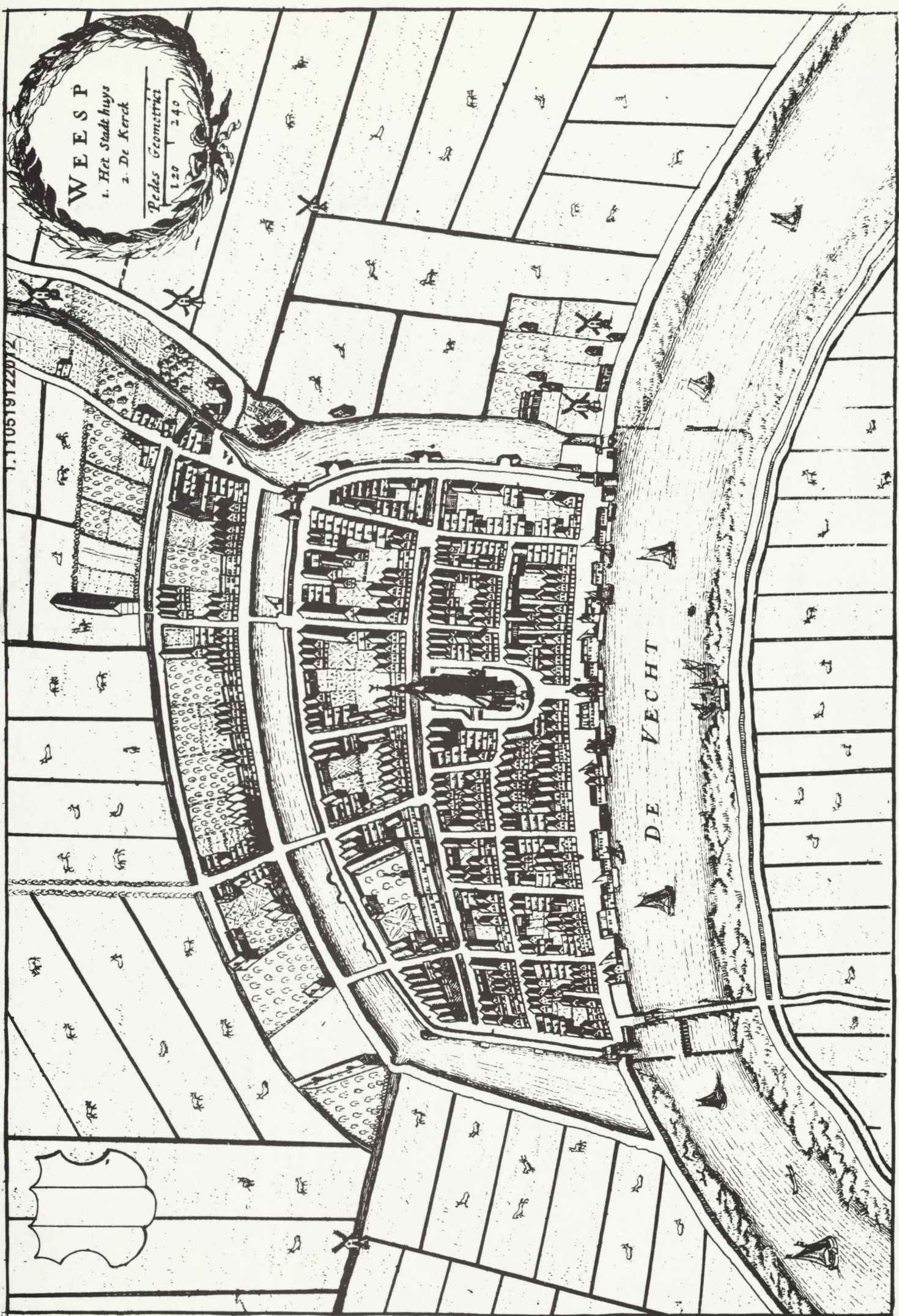
stadsgezicht Weesp

(foto's)

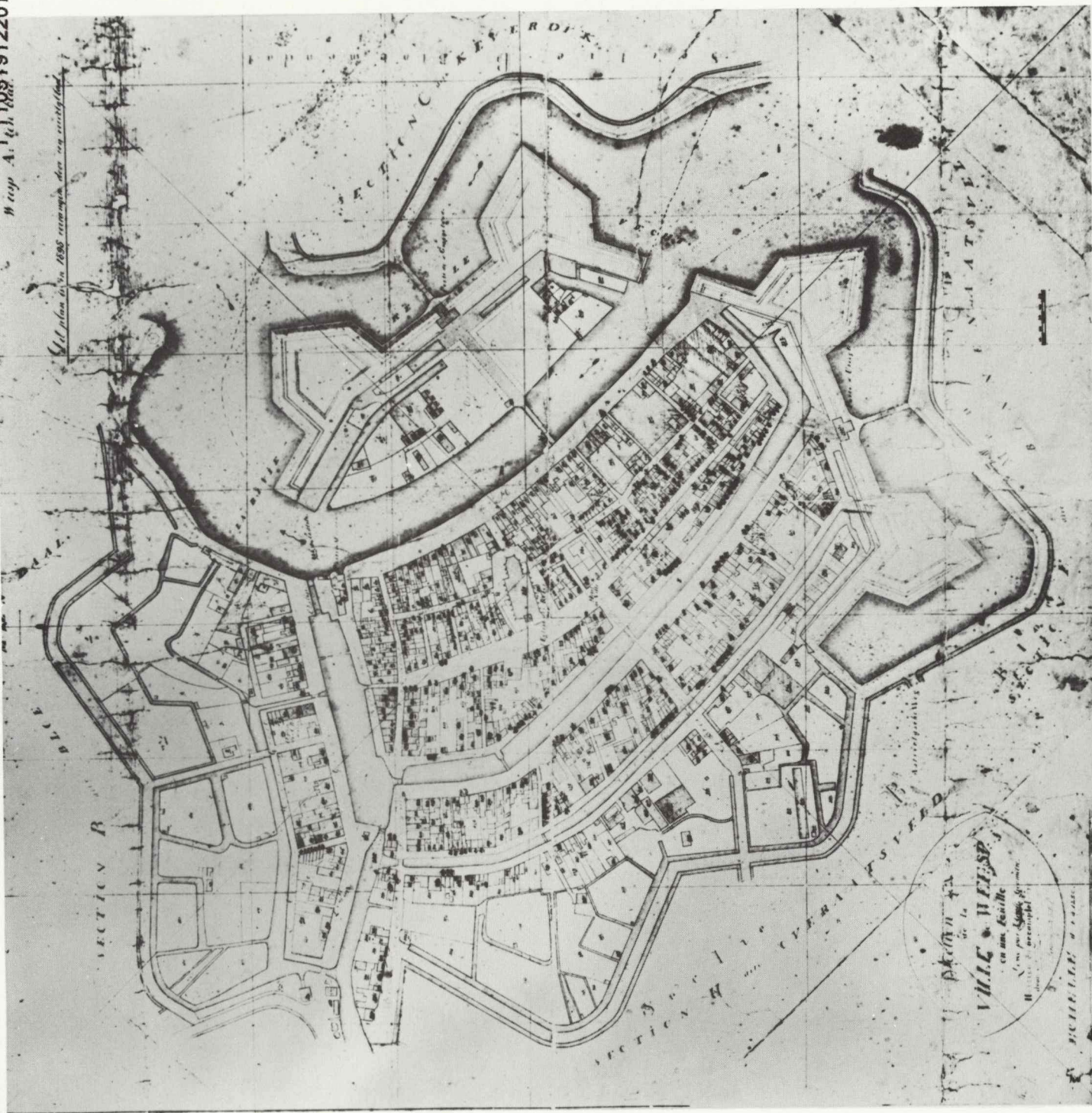

WEESP, Plattegrond van Jacob van Deventer, ca. 1560.

WEESP, Plattegrond uit de atlas van Boxhorn,
 "Toneel of te beschrijvinge der steden van Hollandt, 1632.

1.110519122015

WEESP, Luchtfoto, 1974, van de Topografische Dienst te Delft.

